

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального
закладу Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра української, іноземних мов та перекладу

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПИСЬМОВИЙ ДВОСТОРОННІЙ ПЕРЕКЛАД
(НІМЕЦЬКА МОВА)»**

з підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітня програма	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Укладач програми: Тупиця О. Ю. – к. філол. н., доц., доцент кафедри української, іноземних мов та перекладу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Рецензенти програми: Стороха Б. В., к. філол. наук, доцент, завідувач кафедри романо-германської філології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Рябокін Н. О., к. філол. наук, доцент, завідувач кафедри перекладу та іноземних мов Полтавського інституту економіки і права.

Програму навчальної дисципліни схвалено й обговорено на засіданні кафедри української, іноземних мов та перекладу.

Протокол засідання кафедри від 12 лютого 2021 р., № 7.

Завідувач кафедри української,
іноземних мов та перекладу
д. філол. н., професор
_____ Н. М. Бобух

ПОГОДЖЕНО
Гарант освітньої програми
«Германські мови та літератури
(переклад включно), перша –
англійська»
д. філол., професор
_____ О. І. Кобзар

ПОГОДЖЕНО
Голова науково-методичної
ради, д. е. н., професор
_____ Н. С. Педченко

КОРОТКА АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Письмовий двосторонній переклад (німецька мова)» має на меті ознайомити студентів з основними положеннями лінгвістичної теорії перекладу, створити теоретичну та практичну базу для розгляду проблем, пов'язаних з окремими видами письмового перекладу з німецької мови на українську та навпаки. В основі курсу лежить концепція, згідно з якою підготовка перекладача повинна включати як традиційні, так і сучасні напрями теорії та практики перекладу, а також широку практичну підготовку.

Учебный курс «Письменный двусторонний перевод (немецкий язык)» имеет цель познакомить студентов с основными положениями лингвистической теории перевода, создать теоретическую и практическую базу для рассмотрения проблем, связанных с отдельными видами письменного перевода с немецкого языка на украинский и наоборот. В основе курса лежит концепция, что подготовка переводчика должна включать как традиционные, так и современные направления теории и практики перевода, а также широкую практическую подготовку.

The course “Two-way translation (German)” aims to familiarize students with the basic principles of linguistic theory of translation, to lay theoretical and practical foundations for understanding the problems associated with certain types of translation from German into Ukrainian and vice versa. The course is based on the concept of the fact that the training of a translator should include both traditional and modern areas of the theory and practice of translation, as well as broad practical training.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Письмовий двосторонній переклад (німецька мова)» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська освітня програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Письмовий двосторонній переклад (німецька мова)» є основи теорії та практики перекладу з німецької мови на українську та з української на німецьку.

Мета навчальної дисципліни «Письмовий двосторонній переклад (німецька мова)» – ознайомлення студентів з основними положеннями лінгвістичної теорії перекладу, створення теоретичної та практичної бази для розгляду проблем, пов'язаних з окремими видами письмового перекладу з німецької мови на українську та навпаки, формування перекладацької компетенції, набуття навичок адекватного перекладу письмових текстів, розвиток умінь практичного застосування перекладацьких прийомів письмового двостороннього перекладу, удосконалення уміння розкривати значення слова за допомогою контексту. Знання теорії перекладу створює базу для розгляду проблем, пов'язаних з окремими видами письмового перекладу з німецької мови на українську та навпаки.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

СК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

СК 10. Здатність користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням, інформаційними та довідковими ресурсами з метою оптимізації якості виконання перекладацької діяльності.

СК 11. Володіння тематичними й експертними знаннями з інших галузей.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

ПР 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень.

ПР 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПР 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПР 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПР 10. Збирати й систематизувати мовні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПР 11. Здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПР 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної / недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПР 19. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення, інформаційні та довідкові ресурси з метою оптимізації якості виконання перекладацької діяльності.

Навчальна дисципліна є обов'язковою відповідно до навчального плану. Форма підсумкового контролю знань – ПМК (залік).

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1

Тема 1

ФОНЕТИЧНІ ТРУДНОЩІ ПИСЬМОВОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Орфоепічні аспекти перекладу. Практична фонетика німецької мови. Загальні особливості звуків. Наголос. Фонологічні проблеми перекладу. Засоби вираження комунікативного завдання. Інтонація і порядок слів. Практичні аспекти інтонації німецького речення.

Тема 2

ЛЕКСИЧНІ ТРУДНОЩІ ПИСЬМОВОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Проблеми перекладу умов комунікативного вживання (неологізми, архаїзми, історизми, безеквівалентна лексика, реалії). Контекст. Переклад реалій. Проблема перекладу слова як змісту: полісемія та омонімія, метафоризація, гра слів. Проблеми перекладу метафор. Проблеми перекладу умов комунікативного вживання: лексика в просторі, часі та суспільстві. Слова в суспільстві та особливості їх перекладу. Проблеми перекладу гри слів чи каламбурів. Проблеми неперекладності. Відтворення власних назв та їх скорочень. Фразеологічні труднощі перекладу.

Тема 3

МОРФОЛОГІЧНІ ТРУДНОЩІ ПИСЬМОВОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Морфологічно-категорійні трансформації. Дієслово (українська-німецька мови). Інфінітив. Категорія часу і виду. Категорія способу дії. Модальність. Наказовий спосіб дієслова: вживання та переклад форм. Умовний спосіб дієслова: вживання та переклад часових форм. Презентальні форми кон'юнктиву в непрямій мові: їх переклад. Інші форми кон'юнктиву в німецькій мові (особливості перекладу). Категорія стану. Пасивні конструкції німецької мови.

Іменник. Різномовні відхилення. Категорія визначеності / невизначеності. Значення артикля (протиставлення означеність / неозначеність та відоме / нове).

Числівники: їх переклад. Переклад порядкових числівників.

Переклад цифрових виразів з прийменниками (прийменник + цифрова величина).

Займенники: їх переклад.

Прикметники: їх переклад.

Прийменники: вживання та переклад.

Артикль: особливості вживання та перекладу з німецької мови.

Тема 4

СИНТАКСИЧНІ ТРУДНОЩІ ПИСЬМОВОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Синтаксичний рівень і його одиниця: речення/висловлювання та їхні дефініції для перекладознавства. Комунікативне навантаження членів речення. Загальні принципи перекладу складних речень. Алгоритми перекладу. Проблеми перекладу різнотипових підрядних речень. Підрядні підметові речення. Підрядні предикативні речення. Підрядні додаткові речення. Складнопідрядні речення з підрядними означальними. Складнопідрядні речення з підрядними обставинами. Складнопідрядні речення з підрядними місця. Складнопідрядні речення з підрядними причиновими. Складнопідрядні речення з підрядними мети. Складнопідрядні речення з підрядними наслідковими. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними способу дії.

Тема 5

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВІ ТРУДНОЩІ ПИСЬМОВОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Поняття про стиль, функціональний стиль. Класифікація стилів. Їх основні ознаки. Розмовний стиль. Науковий стиль. Публіцистичний стиль. Художній стиль. Офіційно-діловий стиль. Індивідуальний стиль перекладача й адекватність. Типи функціонально-стильового перекладу. Еквівалентність та розуміння перекладу як творчого процесу. Моделі перекладу як творчого процесу.

Тема 6

ТЕКСТИ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ

Типи та види текстів. Класифікація тексту з перекладознавчого боку. Інформативний тип текстів. Експресивний тип текстів.

Оперативний тип текстів. Аудіо-відео-тексти. Аналіз тексту при перекладі. Деякі види текстів у процесі перекладу. Переклад договорів. Переклад свідоцтв / посвідчень. Переклад ділової кореспонденції.

МОДУЛЬ 2

Тема 1

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

Тексти економічної тематики та види їх перекладу. Лексико-граматичні особливості економічних текстів. Структурно-граматичні особливості текстів сфери економіки. Особливості перекладу текстів галузі економіки і бізнесу. Способи та прийоми перекладу. Особливості письмового двостороннього перекладу документів офіційно-ділового стилю.

Тема 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФІНАНСОВО-КОМЕРЦІЙНОЇ ТА ЮРИДИЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Переклад фінансово-комерційної та юридичної документації. Типи фінансово-комерційної та юридичної документації. Стандартизація документів. Переклад комерційної документації, контрактів та угод. Специфіка структури контрактів та угод.

Тема 3

ОСОБЛИВОСТІ ПИСЬМОВОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ СУЧАСНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Особливості та класифікації рекламних текстів. Лінгво-психологічні особливості рекламного тексту. Особливості відтворення змісту та структури. Перекладацькі трансформації сучасних рекламних текстів

Тема 4

ОСОБЛИВОСТІ ПИСЬМОВОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОГО ЛИСТУВАННЯ

Ділове листування. Структура листів. Особливості відтворення ділових листів. Класифікації перекладацьких трансформацій. Складання (написання) листів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Белих О. М. Практика перекладу з німецької мови : методичні рекомендації. Луцьк : П.П. Іванюк, 2014. 95 с.
2. Галузевий переклад (Німецька мова) : навчальний посібник / З. І. Кучер, М. О. Орлова, М. Л. Ліпісівіцький. Вінниця : Нова книга, 2018. 144 с.
3. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 543 с.
4. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
5. Кучер З. І., Орлова М. О., Редчиць Т. В. Практика перекладу : навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. Вінниця : Нова Книга, 2013. 504 с.
6. Огуй О. Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу. Чернівці : Рута, 2004. 256 с.

Додаткові

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение : учебное пособие. С.-Петербург; Москва : Издательский центр «Академия», 2004. 352 с.
2. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика: Учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей. СПб. : Изд-во «Союз», 2001. 288 с.
3. Архипов А.Ф. Самоучитель перевода с немецкого языка на русский. М. : ВШ, 1991. 255 с.
4. Виноградов В. С. Перевод: общие и лексические вопросы. М. : Издательский центр «Академия», 2004. 352 с.
5. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів : Видавництво при Львівському державному університеті ЛДУ, 1983. 176 с.
6. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: навчальний посібник. К. : Юніверс, 2003. 280 с.
7. Крушельницкая К. Г., Попов М. Н. Советы переводчику : учебное пособие по нететковому языку для вузов. 2-е изд., доп. М. : Астрель-АСТ, 2002. 317 с.
8. Мелихова Н. В. Пособие по экономическому переводу (нем. яз.). М. : НВИ-ТЕЗАУРУС, 1999. Ч. 1. 152 с., Ч. 2. 168 с.
9. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. К. : Либідь, 2007. 248 с.
10. Handbuch Translation / herausgegeben von Mary Snell-Hornby, Hans

Hönig, Paul Kußmaul, Peter Schmitt. Zweite, verbesserte Auflage. Tübingen: Stauffenburg Verlag, 2006. 434 S.

11. Reiß Katharina. Texttyp und Übersetzungsmethode. De roperative Text. Heidelberg : Groos, 1983. 146 S.

12. Schneiders Hans-Wolfgang. Allgemeine Übersetzuings Theorie. Verstehen und Wiedergeben. Bonn : Romanischer Verlag, 2007. 247 S.

13. Nord Christiane. Textanalyse und Übersetzen. Heidelberg : Groos, 1995. 284 S.

Електронні ресурси

1. Письмовий двосторонній переклад (німецька мова) (Дистанційний курс) / Укл. Тупиця О. Ю. / <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1844>

2. Theorie der Übersetzung (Статті, теоретичний матеріал) / https://scholar.google.com.ua/scholar?q=theorie+der+%C3%BCbersetzung&hl=de&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart

3. https://www.fachdidaktik.klassphil.uni-muenchen.de/studium_lehre/lehrverans/sommersemester-2013/examensrepetitorium/handout_wesselsky_kronthaler.pdf

4. https://www.phil-fak.uni-duesseldorf.de/fileadmin/Redaktion/Institute/RomanischesSeminar/Romanistik_IV/UEbersetzungstheorie_und_methode_Handout2.pdf

5. https://is.muni.cz/th/zjfrq/Einige_Bemerkungen_zur_Ubersetzungstheorie_und_Opraxis_mit_besonderer_Beruecksichtigung_der_Aquiva_nz-Problematic.pdf